

Opsluiting

Onlangs herlas ik een werk van Michel Foucault, in het Nederlands vertaald als *Discipline, toezicht en straf* (2010). Hij schetst hoe in de achttiende en negentiende eeuw het gevangeniswezen veranderde van een systeem met openbare en lichamelijke straf naar een systeem waarin de gevangene wordt afgezonderd en gedisciplineerd. Tegen het eind van het boek komt het (veelvuldig geciteerde) panoptische systeem in beeld, dat Foucault ziet als weergave van het functioneren van macht in westerse landen: vanuit een centraal punt kan één bewaker alle cellen in de gaten houden. De bewaker ziet het meteen als er in een cel iets afwijkends gebeurt; dit moet worden geobjectiveerd en vervolgens geëlimineerd (p. 270-313). Het boek werd bijna vijftig jaar geleden geschreven en velen wezen op zwakten wat betreft historisch bewijs in het werk van Foucault. Toch is het argumentatief betoog, en eigenlijk van heel Foucaults oeuvre, ijersterk. *Discipline, toezicht en straf* laat zien waaraan het destijds ontbrak.

En als ik een aantal auteurs in dit nummer mag geloven, dan ontbreekt het daar soms nog steeds aan in gevangenissen. Gevangenispastor *George Scholte* ziet de gevangenis als een collectieve schaduw van een samenleving. 'Daar tegenover stelt hij een buberiaans relationeel en dialogisch mensbeeld dat juist de mens in zijn of haar particulariteit als medemens wil zien,' aldus de recensie van *Niels den Toom*. Iets vergelijkbaars lijkt *Netty van Haarlem* te zoeken in haar verbeeldend werken. Ook *Sjaak Körver* en *Quang Nguyen* wijzen meermaals op de grondwaarden van geestelijke verzorging bij justitie: waardigheid en humaniteit. In hun kritische bijdrage vragen zij zich af of een voorkeurspeiling voor geestelijke verzorging binnen de Dienst Justitiële Instellingen deze waarden wel reflecteert; de peiling reflecteert – om het in de terminologie van Foucault te zeggen – opsluiting in een verouderd wereldbeeld. Als redactie willen we in dergelijke debatten geen positie innemen, maar deze wel graag faciliteren. We nemen dergelijke stemmen (en tegenstemmen) dus graag op in het tijdschrift, zolang zij relevant zijn voor een brede groep geestelijk verzorgers en de strekking van een betoog helder is.

Voor wie van al deze bijdragen wat claustrofobisch wordt, biedt dit nummer natuurlijk ook een ruimere blik. Zelf vond ik bijvoorbeeld ruimte (en troost) in het gedicht van *Eric de Rooij*. Ook proefde ik deze ruimte her en der in de columns en in *Ina Brouwers* recensie van de film *Pink Moon*. Over opsluiting gesproken: de redactie van dit tijdschrift voelt zich niet opgesloten maar denkt wel dat het goed zou zijn om nog wat meer vensters op geestelijke verzorging te openen. Wij zoeken daarom een redactielid met een andere zending dan de christelijke of humanistische. Bijvoorbeeld iemand die werkt als islamitisch of hindoe geestelijk verzorger. Redactieleden kunnen kritisch denken, werken als geestelijk verzorger (of hebben dat gedaan), hebben een goede beheersing van de Nederlandse taal en beschikken, als het even kan, over enige ervaring met redactiewerk. Vind je het leuk artikelen over geestelijke verzorging te redigeren, meld je dan met een kort cv bij ondergetekende of het redactiesecretariaat.

Erik Olsman, hoofdredacteur
E-mail: tgvhooftredacteur@vgvz.nl